Трудният ученически клас

(Социалнопсихологична характеристика и подходи за справяне)

Резюме

Въпросът за трудния клас е все по-актуален, тъй като практиката в българските училища всекидневно сблъсква педагози и психолози не само с единични случаи на юноши, които трудно се поддават на социален контрол и въздействие, но и с цели класове, проявяващи групово поведение извън установените норми. Различните типове и видове ученически класове, като специфични социални субекти, са значима социална среда за проява на социалнопсихичната феноменология на юношеското поведение.

Фокусът е поставен върху анализа на трудния клас в полето на социалнопсихологичното изследване, на неговата същност, структура, функциониране и роля като специфична деструктивна човешка група, която се отличава с негативна нагласа към учебния процес, с отрицателен социалнопсихичен климат и с агресивен модел на поведение. Книгата е структурирана в четири глави.

В първа глава са разгледани социалнопсихологичните аспекти, които формират явлението труден клас, неговата същност и дефиниция. Също така са представени факторите, които стоят в основата на специфичните проявления на този вид ученическа група, като родителските стилове на възпитание и групите от връстници. Освен това са посочени видовете ситуационни вериги, на чиято база обичайният клас може да се преобразува в труден. Вниманието е насочено и към случването на лидерството, както и в каква посока този вид клас оказва влияние върху учителите, които преподават в него.

Втора глава е посветена на агресивността като водеща характеристика на трудния клас. В дълбочина се разглежда агресивния поведенчески модел на класа, структурните елементи детерминиращи тази агресивност, както и основните механизми на неговата проява. Обръща се внимание и на това какво влияние оказва съществуването на трудни класове върху социално-психичния климат в цялото училище, както и какви са обществените последици за всяко училище, в което се наблюдава наличие на този тип групи.

В трета глава са посочени специфични качествени и количествени диагностични методи, чрез които се установява вече сформираният труден клас. Също така са представени най-значимите резултати от собствено количествено изследване на трудния клас, което по-конкретно е насочено към: проучване индивидуалните нива на агресивност, изследване на вътрегрупова и извънгрупова агресивност, а също и на признаците, които съпътстват устойчивото развитие на класа (конфликтност, демотивация, реактивност и самонадеяност).

Последната четвърта глава има практическа насоченост и представя подходите за справяне с трудни класове. От една страна какви трябва да бъдат действията на училищния психолог спрямо вече оформилия се труден клас, като е предоставен и кратък социалнопсихологичен тренинг, предназначен за групова работа. От друга страна е изведен и стъпков алгоритъм на въздействие от страна на учителя, по отношение на правилното управление на трудния клас.

Книгата е предназначена за широк кръг от специалисти и изследователи – в психологичната и педагогическата сфера, също така за институции, експерти, за преподаватели и студенти, както и за всеки читател, който се интересува от начините на възникване, структурата, множеството проявления на този вид клас, също и какви са научно базираните подходи за устойчивото му корекционно въздействие.